

**CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN QUẢN LÝ THỰC TẬP SƯ PHẠM  
TRONG BỒI DƯỠNG NGHIỆP VỤ SƯ PHẠM GIÁO DỤC NGHỀ NGHIỆP NHÀ GIÁO  
TRÌNH ĐỘ CAO ĐẲNG, TRUNG CẤP TẠI TRƯỜNG CAO ĐẲNG  
CÔNG NGHIỆP THANH HÓA**

**Lê Thị Thúy**  
**Trường Cao đẳng Công nghiệp Thanh Hóa**

**Tóm tắt:** Thực tập sư phạm (TTSP) là giai đoạn quan trọng trong quá trình đào tạo giáo viên, giúp người học nâng cao kỹ năng giảng dạy và tiếp cận môi trường thực tiễn. Công tác quản lý TTSP đóng vai trò then chốt trong việc đảm bảo chất lượng đào tạo. Tuy nhiên, quá trình này đang đối mặt với nhiều thách thức như sự phối hợp yếu giữa các bên liên quan, phương pháp đánh giá chưa đồng bộ và điều kiện thực tập không đồng đều. Việc nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng đến công tác quản lý TTSP là cần thiết để đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả thực hiện. Qua đó góp phần phát triển năng lực giảng dạy và nâng cao chất lượng giáo dục nghề nghiệp.

**Từ khóa:** Quản lý thực tập sư phạm, đào tạo giáo viên, giáo dục nghề nghiệp.

**FACTORS AFFECTING THE MANAGEMENT OF TEACHING PRACTICE IN  
PEDAGOGICAL TRAINING FOR VOCATIONAL EDUCATORS AT COLLEGE  
AND INTERMEDIATE LEVELS AT THANH HOA INDUSTRIAL COLLEGE**

**Le Thi Thuy**  
**Thanh Hoa Industrial College**

**Abstract:** Teaching practice (TTSP) is a crucial stage in pedagogical training, helping teachers enhance their teaching skills and engage with practical training environments. TTSP management plays a key role in ensuring training quality. However, this process faces challenges such as weak coordination among stakeholders, inconsistent assessment methods, and varying practice conditions. Studying the factors affecting TTSP management is essential to propose solutions for improving its effectiveness. This, in turn, contributes to enhancing teaching competencies and the quality of vocational education.

**Keywords:** Teaching practice management, pedagogical training, vocational education.

Nhận bài: 20/02/2025

Phản biện: 20/03/2025

Duyệt đăng: 25/03/2025

**I. ĐẶT VẤN ĐỀ**

Tại Trường Cao đẳng Công nghiệp (CĐCN) Thanh Hóa, công tác bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm giáo dục nghề nghiệp (GDNN) đã và đang được triển khai nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy của đội ngũ giáo viên. Tuy nhiên, thực tế cho thấy công tác quản lý TTSP vẫn còn nhiều thách thức, bao gồm sự phối hợp chưa chặt chẽ giữa các bên liên quan, phương thức đánh giá thực tập chưa đồng bộ và sự khác biệt về điều kiện thực tập tại các cơ sở đào tạo. Những hạn chế này có thể ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng bồi dưỡng và làm giảm hiệu quả ứng dụng thực tiễn của nhà giáo sau khi hoàn thành chương trình.

Bài viết tập trung phân tích các yếu tố tác động đến công tác quản lý TTSP trong hoạt động bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm GDNN cho học viên tại Trường CĐCN Thanh Hóa. Từ đó, đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý TTSP, góp phần phát triển đội ngũ nhà giáo có năng lực chuyên môn vững vàng, đáp ứng yêu cầu đổi mới

và phát triển của hệ thống giáo dục nghề nghiệp.

**II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU**

**2.1. Các yếu tố chủ quan**

**2.1.1. Kết quả khảo sát về ảnh hưởng của các yếu tố chủ quan đến quản lý TTSP GDNN**

Tổng hợp kết quả khảo sát về mức độ tác động của các yếu tố chủ quan đến công tác quản lý TTSP trong GDNN. Kết quả cho thấy, cả 10 yếu tố được khảo sát đều có ảnh hưởng đáng kể, trong đó, số lượng ý kiến đánh giá mức độ ảnh hưởng “nhiều” luôn cao hơn từ 2 đến 3 lần so với các mức “trung bình” và “ít”.

Điều này cho thấy quản lý TTSP là một quá trình phức tạp, chịu tác động của nhiều yếu tố khác nhau và đòi hỏi sự điều chỉnh, giám sát chặt chẽ để đảm bảo hiệu quả đào tạo. Trong đó, các yếu tố như năng lực giảng viên hướng dẫn, nội dung và phương pháp tổ chức thực tập, mức độ phối hợp giữa nhà trường và cơ sở thực tập đóng vai trò then chốt.

Ngoài ra, sự chủ động của học viên thực tập trong việc tiếp thu kiến thức, rèn luyện kỹ năng cũng là một yếu tố quan trọng, ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng thực tập. Nếu không có sự hướng dẫn sát sao và cơ chế hỗ trợ phù hợp, học viên có thể gặp khó khăn trong việc áp dụng lý thuyết vào thực tiễn. Do đó, việc tối ưu hóa quy trình quản lý thực tập sư phạm cần đặt trọng tâm vào việc nâng cao chất lượng giảng viên hướng dẫn, xây dựng nội dung thực tập phù hợp với yêu cầu thực tế, đồng thời tăng cường kết nối giữa các bên liên quan để nâng cao hiệu quả quản lý thực tập.

### 2.1.2. Nhóm yếu tố có ảnh hưởng nhiều

Kết quả khảo sát cho thấy nhóm các yếu tố có mức độ ảnh hưởng cao nhất đến công tác thực tập sư phạm bao gồm:

- Sự chuẩn bị của nhà trường về vị trí thực tập, kỹ năng cần thiết cho học viên trước khi thực tập sư phạm (96,1%).
- Sự chuẩn bị của nhà trường về năng lực tự chủ, trách nhiệm và nhận thức của học viên trước khi thực tập sư phạm (93%).
- Chất lượng giảng dạy các môn học/mô đun nghiệp vụ sư phạm GDNN (93%).
- Chương trình đào tạo của nhà trường (90,9%).

Những kết quả này phản ánh rằng chất lượng thực tập sư phạm phụ thuộc chủ yếu vào sự chuẩn bị và tổ chức của nhà trường. Trong đó, “Chương trình đào tạo của trường” và “Chất lượng giảng dạy các môn học/mô đun nghiệp vụ sư phạm GDNN” đóng vai trò quan trọng trong việc định hướng đổi mới chương trình thực tập và nâng cao hiệu quả đào tạo.

#### a) Chương trình đào tạo của nhà trường

CTĐT là nền tảng quan trọng, quyết định mức độ đáp ứng của học viên với các yêu cầu chuẩn nghề nghiệp. Việc xây dựng và điều chỉnh chương trình đào tạo cần được thực hiện theo các định hướng sau:

- Bảo đảm tính toàn diện: Trang bị đầy đủ kiến thức và kỹ năng giảng dạy, giúp học viên có nền tảng vững chắc để phát triển năng lực sư phạm.
- Tăng cường thực hành: Điều chỉnh nội dung đào tạo theo hướng thực tiễn, kết hợp lý thuyết với thực hành thông qua các hoạt động như: thực hành giảng dạy, xây dựng bài giảng, soạn giáo án, tổ chức thảo luận chuyên môn...
- Thích ứng với thực tế: CTĐT cần giúp học viên nâng cao khả năng thích ứng với môi trường

giảng dạy thực tế, từ đó tăng hiệu quả của quá trình TTSP

Như vậy, chất lượng CTĐT không chỉ ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả TTSP mà còn đóng vai trò then chốt trong việc nâng cao năng lực giảng dạy của đội ngũ nhà giáo GDNN. Bên cạnh đó, học viên cũng cần rèn luyện phẩm chất đạo đức, thái độ nghề nghiệp để trở thành những nhà giáo mẫu mực trong tương lai.

#### b) Nâng cao chất lượng giảng dạy các môn học/mô đun nghiệp vụ sư phạm GDNN

Các giải pháp đề xuất gồm:

Áp dụng chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo GDNN để điều chỉnh, phát triển nội dung đào tạo NVSP.

Nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên giảng dạy các môn Giáo dục học nghề nghiệp, Chuẩn bị dạy học, Thực hiện dạy học, đảm bảo tính khoa học và thực tiễn trong nội dung giảng dạy.

Đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy tính chủ động, sáng tạo của người học, khuyến khích học viên tham gia các hoạt động giảng dạy mô phỏng, thực hành thực tế.

Tăng cường kỹ năng thực hành NVSP bằng cách mở rộng các hình thức giảng dạy trải nghiệm, tổ chức các buổi giảng dạy thử nghiệm, phản biện và đánh giá chéo giữa học viên.

Việc chú trọng cải thiện chất lượng giảng dạy NVSP không chỉ nâng cao hiệu quả thực tập sư phạm mà còn tạo điều kiện để học viên phát triển thành những nhà giáo có năng lực, tự tin trong môi trường GDNN.

### 2.1.3. Nhóm yếu tố ảnh hưởng ít

Nhóm yếu tố có tỷ lệ đánh giá “ảnh hưởng nhiều” đến thực tập sư phạm (TTSP) ở mức thấp hơn, bao gồm:

- Xây dựng mạng lưới các trường cao đẳng, trung cấp nơi thực tập và đảm bảo địa bàn thực tập ổn định (88,1%).
- Sự chuẩn bị của các trường nơi thực tập đối với TTSP (77,9%).
- Tổ chức các buổi thi nghiệp vụ sư phạm của nhà trường (76,1%).
- Bố trí học viên các ngành nghề đến các trường thực tập phù hợp (72,2%).
- Sự phối hợp giữa các nhà trường và nơi thực tập (62,1%).
- Nhận thức của giảng viên, giáo viên về vai trò của chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo

GDNN trong quản lý TTSP (56,1%).

Mặc dù nhóm yếu tố này có mức ảnh hưởng thấp hơn so với các yếu tố đã đề cập trước đó, nhưng tỷ lệ đánh giá “ảnh hưởng nhiều” vẫn dao động từ 56,1% đến 88,1%. Điều này cho thấy, dù mức độ tác động không quá cao, song các yếu tố này vẫn đóng vai trò quan trọng trong quá trình thực tập sư phạm và cần được các nhà trường quan tâm, điều chỉnh để nâng cao hiệu quả quản lý TTSP. Trong đó, hai yếu tố đáng lưu ý là:

a) Sự phối hợp giữa nhà trường và nơi thực tập

Việc quản lý TTSP trong giáo dục nghề nghiệp cần đảm bảo:

- Nội dung thực tập toàn diện hơn, giúp học viên phát triển đầy đủ các kỹ năng giảng dạy.

- Yêu cầu thực tập rõ ràng và cao hơn, phù hợp với chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo GDNN.

- Quy trình kiểm tra, đánh giá TTSP khoa học, có tiêu chí chi tiết, định lượng rõ ràng.

- Sự gắn kết giữa học viên, nhà trường và cơ sở thực tập, đảm bảo quá trình thực tập không chỉ mang tính hình thức mà thực sự có giá trị thực tiễn.

Để đảm bảo sự phối hợp hiệu quả, cần thiết lập các quy chế, quy định cụ thể về trách nhiệm của từng bên trong việc đào tạo nghiệp vụ sư phạm. Đây là yếu tố quan trọng giúp đổi mới quản lý TTSP theo hướng chuyên nghiệp, hệ thống, đảm bảo chất lượng đào tạo giáo viên GDNN trong tương lai.

b) Nhận thức của giảng viên về vai trò của chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo GDNN trong quản lý TTSP

Nhận thức của giảng viên, cán bộ quản lý nhà trường và giáo viên hướng dẫn tại nơi thực tập có ảnh hưởng lớn đến việc triển khai TTSP theo hướng đổi mới. Việc thực hiện TTSP theo chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo GDNN đòi hỏi một hệ thống kiểm tra, đánh giá chi tiết hơn, định lượng rõ ràng hơn, từ đó yêu cầu các giảng viên, giáo viên phải có sự thay đổi trong cách nhìn nhận và tổ chức thực tập.

Để đảm bảo sự đổi mới này đạt hiệu quả cao, các nhà trường cần:

- Tạo môi trường thúc đẩy nhận thức tích cực về đổi mới TTSP, giúp giảng viên hiểu rõ vai trò của chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ trong công tác giảng dạy và đánh giá thực tập.

- Tổ chức tập huấn, hội thảo chuyên môn,

nhằm nâng cao nhận thức và năng lực của giảng viên trong việc hướng dẫn, đánh giá TTSP theo chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ.

- Xây dựng cơ chế khuyến khích, động viên giảng viên và học viên, tạo động lực để tham gia vào quá trình đổi mới TTSP một cách chủ động và hiệu quả.

Tóm lại, dù nhóm yếu tố này có mức độ ảnh hưởng thấp hơn so với các yếu tố khác, nhưng vẫn đóng vai trò quan trọng trong việc đảm bảo chất lượng thực tập sư phạm. Việc nâng cao sự phối hợp giữa nhà trường và nơi thực tập, cùng với việc thay đổi nhận thức của giảng viên về chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo GDNN, sẽ góp phần cải thiện công tác quản lý TTSP theo hướng chuyên nghiệp, hiệu quả và bền vững.

## 2.2. Các yếu tố khách quan

Các yếu tố khách quan ảnh hưởng đến quản lý thực tập sư phạm (QL TTSP) theo định hướng Chuẩn là những yếu tố bên ngoài, tác động đến hoạt động quản lý TTSP theo nhiều cách khác nhau. Kết quả khảo sát về mức độ ảnh hưởng của các yếu tố khách quan đến QL TTSP được thể hiện trong Bảng 2.

### 2.2.1. Nhóm yếu tố có ảnh hưởng lớn

Các yếu tố khách quan có tác động đáng kể đến TTSP bao gồm:

- Cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ TTSP (70,9%).

- Quy chế TTSP của Bộ Lao động-Thương binh và Xã hội (LĐ-TB&XH) (53,0%).

a) Cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ TTSP

Cơ sở vật chất và trang thiết bị đóng vai trò quan trọng trong quá trình thực tập sư phạm, tuy nhiên, trong bối cảnh kinh tế - xã hội hiện nay, nhiều trường vẫn chưa đáp ứng đầy đủ nhu cầu thực tế. Các khó khăn thường gặp bao gồm:

- Thiếu đồ dùng dạy học: Học viên gặp khó khăn trong việc chuẩn bị và sử dụng các phương tiện hỗ trợ giảng dạy.

- Hạn chế trong tiếp cận trang thiết bị: Cơ sở thực tập chưa được trang bị đầy đủ hoặc có thiết bị nhưng chưa khai thác hiệu quả.

- Khó khăn trong việc tiếp cận tài liệu: Thư viện trường chưa cung cấp đủ nguồn tài liệu chuyên sâu phục vụ nghiên cứu, soạn giảng.

Việc đầu tư, nâng cấp cơ sở vật chất, bổ sung trang thiết bị hiện đại không chỉ giúp nâng cao chất lượng TTSP mà còn tạo điều kiện thuận lợi

đề học viên rèn luyện và phát triển kỹ năng sư phạm một cách bài bản, thực tế hơn.

**b) Quy chế TTSP của Bộ LĐ-TB&XH**

Quy chế TTSP do Bộ LĐ-TB&XH ban hành là nền tảng quan trọng, giúp đảm bảo tính thống nhất, đồng bộ và nhất quán trong hoạt động thực tập sư phạm tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp. Đây cũng là cơ sở pháp lý để các trường xây dựng quy chế riêng phù hợp với điều kiện thực tế, đảm bảo chất lượng TTSP theo đúng chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo GDNN.

Tuy nhiên, một hạn chế đáng kể hiện nay là Bộ LĐ-TB&XH chưa ban hành quy chế riêng cho TTSP đối với chương trình bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm giáo dục nghề nghiệp (GDNN). Điều này dẫn đến một số hệ quả:

- Sự thiếu nhất quán trong quản lý TTSP giữa các cơ sở đào tạo.

- Hoạt động QL TTSP phụ thuộc nhiều vào năng lực, kinh nghiệm của từng nhà trường, gây khó khăn trong việc đảm bảo chất lượng đồng đều.

- Thiếu cơ sở pháp lý rõ ràng để điều chỉnh, cải tiến chương trình TTSP, ảnh hưởng đến tính chuyên nghiệp và hiệu quả của hoạt động này.

Do đó, việc sớm ban hành một quy chế TTSP hoàn chỉnh, phù hợp với thực tiễn đào tạo nghiệp vụ sư phạm GDNN là yêu cầu cấp thiết, giúp nâng cao chất lượng thực tập và chuẩn hóa công tác quản lý TTSP tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp.

**2.2.2. Nhóm yếu tố có ảnh hưởng ít**

Các yếu tố khách quan có mức độ ảnh hưởng thấp hơn đến quản lý thực tập sư phạm theo chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo GDNN bao gồm:

- Việc sử dụng chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo GDNN trong đánh giá nhà giáo hàng năm (33,0%).

- Kinh phí đào tạo do Nhà nước cấp cho trường (31,9%).

a) Việc sử dụng chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo GDNN trong đánh giá hàng năm

Mặc dù chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo GDNN đã được ban hành từ năm 2019, nhưng quá trình triển khai vẫn gặp nhiều thách thức. Nguyên nhân chủ yếu xuất phát từ:

- Việc nhận xét, đánh giá giáo viên còn mang tính hình thức, chưa có cơ chế kiểm soát chặt chẽ.

- Thiếu sự quan tâm đúng mức từ các cấp quản lý, khiến việc áp dụng chuẩn chưa thực sự hiệu quả.

- Quy trình đánh giá theo Chuẩn yêu cầu sự chi

tiết, định lượng rõ ràng, đòi hỏi nhiều thời gian và nguồn lực.

Tình trạng này ảnh hưởng nhất định đến QL TTSP theo chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo GDNN, vì nếu giáo viên chưa quen với việc đánh giá theo tiêu chí rõ ràng, chặt chẽ, thì việc áp dụng những tiêu chuẩn này trong TTSP cũng gặp khó khăn. Nếu Chuẩn được vận dụng hiệu quả trong đánh giá nhà giáo hàng năm, sẽ tạo tiền đề thuận lợi để áp dụng vào đánh giá hoạt động thực tập sư phạm của học viên.

**b) Kinh phí đào tạo do Nhà nước cấp cho nhà trường**

Mặc dù Nhà nước đã có nhiều chính sách hỗ trợ tài chính cho đào tạo giáo viên, nhưng trong bối cảnh kinh tế còn hạn chế, nguồn kinh phí dành cho TTSP vẫn chưa đáp ứng đầy đủ nhu cầu thực tế. Một số khó khăn cụ thể gồm:

Kinh phí bồi dưỡng thấp, chưa đủ để nâng cao chất lượng đào tạo, hỗ trợ trang thiết bị thực tập.

Mức chi trả thù lao cho giáo viên hướng dẫn còn thấp, chưa tương xứng với công sức và thời gian họ bỏ ra để giám sát, hỗ trợ học viên.

Hạn chế trong đầu tư cơ sở vật chất phục vụ TTSP, gây khó khăn cho việc đổi mới phương pháp giảng dạy thực hành.

Điều này tạo rào cản trong việc nâng cao chất lượng QL TTSP, đặc biệt là khi định hướng theo Chuẩn nghề nghiệp đòi hỏi sự đầu tư lớn hơn về nhân lực và cơ sở vật chất so với phương pháp quản lý truyền thống.

**2.3. Các yếu tố khác**

Kết quả phân tích hồi quy tuyến tính bội để đo lường mức độ ảnh hưởng của các yếu tố chủ quan đến QL TTSP cho thấy: Các yếu tố chủ quan trong mô hình chỉ giải thích 61,5% mức độ ảnh hưởng đến TTSP.

Một số yếu tố có ảnh hưởng đáng kể bao gồm:

a) Mối quan hệ giữa giáo viên hướng dẫn TTSP và học viên thực tập

Một mối quan hệ tích cực giữa giáo viên hướng dẫn và học viên thực tập giúp học viên có động lực hoàn thành nhiệm vụ, đồng thời đảm bảo kết quả đánh giá thực tập công bằng, chính xác hơn.

b) Trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của giáo viên hướng dẫn thực tập

Giáo viên hướng dẫn có trình độ chuyên môn cao, kinh nghiệm giảng dạy tốt sẽ giúp học viên được tiếp cận với phương pháp giảng dạy hiệu quả, từ đó nâng cao chất lượng thực tập.

c) Tinh thần trách nhiệm của giáo viên hướng dẫn TTSP

Ngay cả khi có chuyên môn giỏi, nếu giáo viên hướng dẫn thiếu trách nhiệm, không tận tâm trong quá trình hướng dẫn, truyền đạt kinh nghiệm, hiệu quả TTSP cũng sẽ bị ảnh hưởng nghiêm trọng.

Ba yếu tố trên đều liên quan trực tiếp đến đội ngũ giáo viên hướng dẫn TTSP. Vì vậy, việc lựa chọn giáo viên hướng dẫn thực tập phù hợp là một tiêu chí quan trọng mà nhà trường và các cơ sở thực tập cần đặc biệt quan tâm để nâng cao chất lượng TTSP.

### III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh giáo dục nghề nghiệp đang hướng tới chuẩn hóa, hiện đại hóa, việc quản lý

TTSP theo chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ của nhà giáo GDNN là một yêu cầu tất yếu. Công tác quản lý TTSP không chỉ đơn thuần là giám sát quá trình thực tập mà còn là một hệ thống vận hành phức tạp, đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan, bộ phận và cá nhân liên quan.

Việc hiểu rõ mức độ tác động của các yếu tố chủ quan và khách quan sẽ giúp tối ưu hóa quy trình quản lý TTSP, đảm bảo tính khoa học, minh bạch và hiệu quả. Điều này không chỉ góp phần nâng cao chất lượng thực tập mà còn tạo tiền đề vững chắc để nâng cao chất lượng đào tạo đội ngũ nhà giáo GDNN tại Trường CĐCN Thanh Hóa, đáp ứng yêu cầu phát triển nguồn nhân lực trong thời kỳ đổi mới.

### TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Lao động- Thương binh và xã hội (2024), *Quy định chuẩn chuyên môn, nghiệp vụ của nhà giáo GDNN ( Thông tư số 05/2024/TT-BLĐTBXH ngày 10/05/2024 của Bộ trưởng Bộ LĐ-TB&XH)*. Hà Nội
- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04 tháng 11 năm 2013 về đổi mới căn bản giáo dục và đào tạo*. Hà Nội.
- [3] Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội Thông tư số 06/2022/TT-BLĐTBXH: *Quy định chương trình bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm giáo dục nghề nghiệp và chứng chỉ nghiệp vụ sư phạm GDNN*. Hà Nội
- [4] Viện Chiến lược và Chương trình Giáo dục (2005), *Tài liệu hội thảo: Chuẩn và chuẩn hóa trong giáo dục - Những vấn đề lý luận và thực tiễn*, Hà Nội.